

**TÜRKİYE’DE SOSYAL BELEDİYECİLİK VE SOSYAL BÜTÇE UYGULAMALARI:
ANTALYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**
SOCIAL MUNICIPALISM AND SOCIAL BUDGET PRACTICES IN TURKEY: THE
EXAMPLE OF ANTALYA METROPOLITAN MUNICIPALITY

Dilan ALKAÇ

Öğretim Görevlisi, İstanbul Beykent Üniversitesi, Dış Ticaret Bölümü/Türkiye
dilanalkac@beykent.edu.tr/ ORCID ID: 0000-0002-5271-6962

Özet

Günümüzde yaşanan hızlı nüfus artışı, teknolojik gelişmeler ve küreselleşmeye bağlı olarak vatandaşların ihtiyaçlarında farklılıklar ve artışlar meydana gelmektedir. İhtiyaçları artan ve çeşitlenen vatandaşlar ise bunların karşılanması amacıyla kamu kurumlarına başvurmaktadır. Yerelde bireylere en yakın kamu kurumu olma özelliği taşımasından dolayı belediyeler bu hususta ön plana çıkmaktadır. Belediyelerin sosyal alanda yaptıkları harcamaların tamamı sosyal bütçe ile değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda hazırlanan çalışmada da Antalya Büyükşehir Belediyesi (ABB)’nin faaliyet ve performans raporları incelenerek son 6 yıldaki durumu sosyal bütçe anlayışı kapsamında değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda ABB tarafından engelli ve yaşlılara yönelik çok sayıda hizmet sunulduğu, bu hizmetleri çoğunlukla sağlıklı ilgili problemlere yönelik hizmetlerin oluşturduğu, ABB’nin özellikle engelli bireylere yönelik etkili çalışmalar yürüttüğü saptanmıştır. Yine çalışma kapsamında sosyal yardıma muhtaç vatandaşların kısa vadede ihtiyaçlarını giderdiğini ve bölgesel yoksulluk ile gelir dağılımındaki adaletsizliği minimize etmek için ABB tarafından sunulan hizmetlerin çeşitlendirmesi önerilmiştir. Çocuk-geç-kadınlara yönelik hizmetler incelendiğinde ise; çocuk ve gençlere yönelik hizmetlerin kapsam ve çeşitliliğinin fazlalığı dikkat çekmektedir. Çocuk ve gençlerde her yaşta her ihtiyaca yönelik hizmetin varlığı ABB’nin sosyal bütçe kapsamındaki çalışmalara verdiği önemi sergiler niteliktedir. Ancak kadınlara yönelik çalışmalar incelendiğinde çocuk ve gençlere yönelik hizmetlerin aksine kadınlar için yapılan sosyal hizmetlerin sayısı ve içerik açısından yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sebeple, ABB tarafından kadınlara yönelik olan hizmetlerin hem sayısının hem de kapsamının artırılması tavsiye edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bütçe, Sosyal Belediyecilik, Antalya Büyükşehir Belediyesi.

JEL Kodu: H61, H72.

Abstract

The rapid population growth experienced today, technological developments and the globalization it brings along cause differences and increases in the needs of citizens. Citizens whose needs increase and diversify apply to public institutions in order to meet them. Municipalities come to the forefront in this regard due to their characteristic of being the closest public institution to individuals at the local level. All of the expenditures made by municipalities in the social field are evaluated with the social budget. In the study prepared in this direction, the activity and performance reports of Antalya Metropolitan Municipality were examined and its situation in the last 6 years was evaluated within the scope of the social budget concept. As a result of the study, it was determined that ABB provides many services for the disabled and elderly, these services mostly consist of services for health-related problems, and ABB carries out effective studies especially for disabled individuals. Again, within the scope of the study, it was suggested that although the services for the poor are comprehensive and diverse, the activities in question meet the needs of poor citizens in the short term and that the services provided by ABB should be diversified in order to minimize regional poverty and injustice in income distribution. When the services for children-youth-women are examined; the abundance of scope and diversity of services for children and youth draws attention. The existence of services for all ages and needs for children and youth demonstrates the importance that ABB attaches to work within the scope of the social budget. However, when the work for women is examined, it is concluded that, unlike the services for children and youth, the social services provided for women are insufficient in terms of number and content. For this reason, it is recommended that ABB increase both the number and scope of services for women.

Keywords: Social Budget, Social Municipality, Antalya Metropolitan Municipality.

JEL Codes: H61, H72.

Giriş

Devletler vatandaşlarına eğitim, güvenlik, sağlık gibi çeşitli alanlarda hizmet vermek ve vatandaşlarını memnun etmek ile görevli iken; küreselleşme, yaşanan ekonomik krizler, dijitalleşme, nüfus artışı ve göç gibi nedenlerden dolayı hizmet çeşitliliğinde ve yapısında değişikliklere de yönelmektedir. Özellikle küreselleşme sürecinde yerleşmenin ön planda olduğu bir yapı gelişerek, merkezi yönetim birimlerinin görevlerinin bir bölümü yerel yönetim birimleri ile birlikte yapılmaya veya tamamen yerel yönetim birimlerine aktarılmaya başlanmıştır (İpek ve Çıplak, 2016: 202). Bu durumun oluşmasında vatandaşların sosyal ihtiyaçlarının zaman içerisinde artması ve bu ihtiyaçların karşılanması için kamu kurumlarına başvuruları etkili olmuştur.

Yereldeki vatandaşlara en yakın kamu kurumu olması, ihtiyaç tespitlerinin hızlı yapılması ve hizmet sunumunda verimli çalışmalar yapması sebebiyle belediyeler bu süreçte ön plana çıkmışlardır (İpek ve Çıplak, 2016: 202; Kara, 2021: 30). Ancak vatandaşlar arasında gelir durumu, eğitim seviyesi gibi konularda farklılıkların bulunması sebebiyle belediyelerden beklenen hizmetler de farklılık göstermektedir. Örneğin; yüksek gelir grubu içerisinde bulunan vatandaşlara daha çok sportif veya sanatsal faaliyetlere yönelik hizmetler sunulurken görece daha düşük gelir grubunda veya dezavantajlı grupta bulunan çocuk, kadın, genç, yaşlı, sosyal yardıma muhtaç, afetzede vatandaşlara daha çok gelir dağılımını düzenleyici etkisi olabilecek hizmetler sunulmaktadır (İpek ve Çıplak, 2016: 202). Söz konusu hizmetleri sunmayı politika olarak benimsemiş ve etkin bir şekilde sunabilen belediyeler ise sosyal belediye olarak adlandırılmaktadır. Belediyelerin söz konusu amaçları yerine getirebilmek için uygulamış oldukları bütçelere ise sosyal bütçe ismi verilmektedir. Sosyal bütçeler, sosyal hizmetlere gereksinim duyan vatandaşlar için yapılmış olan harcamaların detaylı şekilde yer aldığı bütçelerdir.

Çalışmada, Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin 2018-2023 yılları arasındaki stratejik planları, performans programları, faaliyet raporları, mali yıl bütçeleri ve kesin hesap dokümanları detaylı bir şekilde analiz edilmiş olup; bu belgeler üzerinden, belediyenin farklı gruplara yönelik gerçekleştirdiği faaliyetlerin niteliği ve kapsamı değerlendirilmiştir. Ayrıca, bu faaliyetlerin belediyenin bütçe politikalarına nasıl entegre edildiği ve sosyal bütçe hedeflerine ulaşmada ne derece etkili olduğu da irdelenmiştir.

Antalya'nın ülkemizin en kalabalık ve gelişmiş şehirlerinden birisi olması ayrıca farklı vatandaş gruplarını da bünyesinde barındırması çalışmada Antalya Büyükşehir Belediyesinin seçilmesinde etkili olmuştur. Çalışma kapsamında yaşlı, sosyal yardıma muhtaç, engelli, çocuk, genç ve kadınlara yönelik faaliyetler incelenmiş olup yüksek gelir grubundaki bireyler, afetzedeler gibi farklı gruplara mensup bireylere yönelik faaliyetler çalışma kapsamında yer almamaktadır.

Çalışma ile;

1. Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin 2018-2023 yılları arasında hazırladığı stratejik plan, performans programı, faaliyet raporları ve bütçe dokümanlarında sosyal bütçe uygulamalarına ne ölçüde yer verilmiştir?

2. Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin 2018-2023 yılları arasında gerçekleştirdiği sosyal yardım faaliyetleri içerisinde engelli ve yaşlılara yönelik faaliyetler yeterli düzeyde midir?

3. Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin 2018-2023 yılları arasında gerçekleştirdiği sosyal yardım faaliyetleri içerisinde sosyal yardıma muhtaç bireylere yönelik faaliyetler yeterli düzeyde midir?

4. Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin 2018-2023 yılları arasında gerçekleştirdiği sosyal yardım faaliyetleri içerisinde çocuk/ genç ve kadınlara yönelik faaliyetler yeterli düzeyde midir?

Sorularına yanıt aranmaktadır.

Literatürde, Türkiye’de ki yerel yönetimlerin sosyal bütçe uygulamalarına dair kapsamlı çalışmalar sınırlıdır. Özellikle Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin 2018-2023 yılları arasındaki sosyal bütçe uygulamalarını ele alan spesifik bir araştırma bulunmamaktadır. Bu durum, belediyelerin sosyal yaşam hedeflerine yönelik faaliyetlerinin bütçelerindeki yansımalarının detaylı bir şekilde incelenmesi ihtiyacını doğurmaktadır.

Bu çalışma ile hem yerel yönetimlerin insan odaklı politikalarının bütçe süreçleriyle ilişkilendirilmesi açısından literatüre katkı sağlaması hem de Türkiye’deki diğer yerel yönetimlere sosyal bütçe uygulamalarında rehber olabilecek bir model sunulması amaçlanmaktadır. Böylece çalışma, sosyal bütçe uygulamalarının yerel düzeyde nasıl hayata geçirilebileceğine dair önemli bir boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

Çalışmada nitel araştırma yöntemi temel alınmış olup, doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, belirli bir olgunun ya da sürecin derinlemesine incelenmesini sağlayıp, karmaşık yapıları anlamaya ve açıklamaya olanak tanımaktadır. Bu çalışmada, Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin 2018-2023 yılları arasındaki sosyal bütçe uygulamalarını analiz etmek amacıyla belediyenin resmi belgeleri sistematik bir şekilde incelenmiştir.

Doküman analizi, mevcut yazılı kaynakları inceleyerek araştırma sorularına yanıt bulmayı sağlayan bir veri toplama yöntemidir. Bu yöntemin tercih edilmesinin nedeni; belediyenin sosyal yaşam kapsamında gerçekleştirdiği faaliyetlerin doğrudan ve somut bir şekilde bütçe dokümanlarında, stratejik planlarda, performans programlarında, faaliyet raporlarında ve kesin hesaplarda yer almasıdır. Bu belgelerin analizi, belediyenin sosyal bütçe politikalarının planlama ve uygulama süreçlerine nasıl entegre edildiğini anlamak için birincil veri kaynağı sunmaktadır.

Araştırma tasarımında güvenilirlik ve geçerlilik sağlamak amacıyla, doküman analizine dayalı çıkarımlar dikkatli bir şekilde temellendirilecek ve analiz sürecinde objektif bir yaklaşım benimsenerek veriler arasındaki ilişkiler sistematik bir şekilde ortaya konulmuştur. Bu yöntem, belediyelerin sosyal bütçe politikalarını anlamada bütünsel bir perspektif sunmayı ve Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin dezavantajlı gruplara yönelik politikalarını ve bu politikaların bütçeleme süreçlerine yansımalarını ortaya koyarak, Türkiye’de yerel yönetimlerin sosyal bütçe uygulamalarını geliştirmelerine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Çalışma, belediyelerin sosyal sorumlulukları çerçevesinde bütçe politikalarını ele alarak literatüre önemli bir katkı sunmayı hedeflemektedir. Çalışma kapsamında ilk olarak sosyal belediyecilik ve sosyal bütçe konuları açıklanmış akabinde yukarıda sözü edilen gruplara yönelik Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilen hizmetler irdelenmiştir.

2. Sosyal Belediyecilik Kavramı

Antalya Büyükşehir Belediyesi bütçesinin sosyal bütçe açısından değerlendirilebilmesi için öncelikle sosyal belediyeciliğin tam anlamıyla anlaşılabilmesi gerekmektedir. Bu sebeple öncelikle sosyal belediyecilik kavramı açıklanacaktır. Akdoğan’a (2002: 35) göre sosyal belediyecilik; idareye sosyal konularda düzenleme ile planlama fonksiyonu yükleyen, bu bağlamda kamu harcamalarını da sağlık, çevrenin korunması, eğitim gibi konuları kapsayan bir şekilde sosyal hedeflere yönlendiren, işi olmayan ve kimsesiz olan vatandaşlara yardım yapılması, dayanışma ile sosyal yardımlaşmanın oluşmasıyla sosyo-kültürel eylemlerin ortaya koyulabilmesi için gereken alt yapıya yönelik yatırımların yapılması maksadıyla bilinçli politikaların oluşturulmasını öngören; vatandaşlar arasında zayıflayan adalet kavramı ile sosyal güvenlik kavramını güçlendirme hedefiyle yerel yönetimlere sosyal kontrol ile sosyalleştirme fonksiyonu yükleyen bir model olarak ifade edilmektedir. Daha yalın bir ifade ile sosyal belediyecilik, sosyal devlet anlayışının yerel yönetimlerdeki yansımasıdır. Sosyal belediyecilik esasen sosyal risk grupları; sosyal yardıma muhtaç, kadın, işsiz, yaşlı, çocuk gibi dezavantaja sahip bireyler veya göç, cinsiyet veya etnik kimlik gibi hususlardan ötürü toplumdan dışlanmış olan gruplara yönelik hizmet sunumudur (Koç ve Ökmen, 2015: 71). Sosyal belediyecilik ise mahalli idarelerce sosyal devlet anlayışının hayata geçirilmesidir.

Sosyal belediyeciliğin oluşmasında iki faktörün etkili olduğu düşünülmektedir. Bunlardan ilki merkezi yönetimin sosyal politika ile ilgili hizmetleri belediyelere yaptırtması ikincisi ise ilk sebebin aksine; yerleşme ve küreselleşmeyle beraber vatandaşların belediyelerden daha çok hizmet talep etmeye başlamış olmalarıdır (Kara, 2021: 35). Esasında sanayi devriminden sonraki süreçte belediyelerin temel görevi sosyal yardıma muhtaç bireylere yardımda bulunmak iken 1929 buhranı gibi ekonomik krizler ile dünya savaşlarından sonra oluşan farklı toplumsal problemleri çözmek için çeşitli görevler üstlenmek zorunda kalmışlardır (Ersöz, 2006: 768).

Ülkemizde sosyal belediyecilik konusundaki ilk uygulamalar 1970’li yıllarda başlamıştır. Belediyelerin sosyal problemlerin çözümünü ilgilendirip kentsel yoksulluk konusunda çalışmalarda bulunması ise ancak 1980’li yılların ortalarında olmuştur. Yine bu çalışmalar doğrultusunda da aynı ve nakdi yardımlar gerçekleştirilmiştir (Adıgüzel, 2013: 362). 1990’lı yıllara gelindiğinde ise sosyal belediyecilik kapsamındaki hizmetlerin sayısında artış gözlenmeye başlanmıştır. Yine bu dönemde bazı belediyelerin gelirlerindeki artışa paralel olarak sosyal hizmet merkezli politikalarda da artış yaşanmıştır. Örneğin 90’lı yıllardan önce sosyal yardıma muhtaç, engelli veya yaşlı vatandaşlara aşevleri vasıtasıyla yapılan yemek yardımı ile yiyecek-içecek verilmesi şeklinde gerçekleştirilen yardımlar 1990 sonrası dönemde hem tür hem de kapsam bakımından artış göstermiştir. Engelli merkezlerinin, huzurevlerinin, hastaneler ile sağlık merkezlerinin yapımı birçok belediyenin esas faaliyetleri arasında yer almıştır (Pektaş, 2010: 12). 2000’li yıllardan itibaren ise belediyeler kalıcı işsizliğin çözümü, yoksulluk ile mücadele başta olmak üzere toplumsal açıdan sorun oluşturan konuların çözümü için çalışmalar yapmaktadır.

Günümüzde sosyal belediyecilik kapsamında gerçekleştirilen bazı çalışmalar şunlardır;

- Sosyal yardıma muhtaçlar ve kimsesizler ile kadınların barınma sorununu çözmek.
- Çocuklar için gündüz bakımevleri ve kreşler açmak.
- Dar gelirlili aileler için aynı ve nakdi yardımda bulunmak.
- Ekmek, süt gibi bireyler için önem arz eden temel gıda maddelerinin dağıtımını ücretsiz bir şekilde yapmak.
- Yaşlılar için huzurevleri, sağlık problemi yaşayan vatandaşlar için rehabilitasyon merkezleri açmak.
- Gençler için gençlik merkezleri açmak.
- Aşevleri kurmak.
- Beceri ve meslek edindirme kursları kurmak, işsizler için istihdam ofisleri açmak.
- Engelliler için sosyo-kültürel ortamlar oluşturup, eğitim ve ulaşım gibi konularda hayatı kolaylaştırıcı önlemler almak.

Özetle sosyal belediyeciliğin amacı; vatandaşların kolaylıkla ulaşabildikleri kamu birimleri içerisinde yer alan belediyelerin sosyal fonksiyonlarını arttırmaktır. Bu sayede sosyal yaşamda belediyelerin daha aktif bir biçimde rol alabilmelerine olanak sağlanacaktır.

Bu hedef doğrultusunda sosyal belediyecilik belediyelere yalnızca alt yapı hizmetleri konusunda değil toplumsal hayatta karşılaşılan sosyal içerikli sorunların çözümüne dair görevlerde yüklemektedir (Dündar, 2011: 122).

3. Sosyal Bütçe Kavramı

Sosyal bütçe maliye politikası araçları içerisinde bulunan bütçenin; kamu geliri ve harcamalarının vatandaşların yaşam standartlarını yükseltmek, toplumsal refahta artış sağlamak, gelir dağılımında adaleti gerçekleştirmek, yoksullukla mücadele etmek gibi hedefleri gerçekleştirmek için kullanılmasıdır (Koç, 2019: 53).

Bir diğer tanıma göre sosyal bütçe; merkezi bütçedeki eğitim, sosyal transferler, sağlık, sosyal koruma hizmetlerinin yerine getirilmesi için harcamaların planlanması ve hayata geçirilmesi şeklinde tanımlanabilir (Çiçek ve Dikmen, 2016: 136). Planlamalar yapılırken ve uygulanırken eşitlik, gelir dağılımı, istihdam gibi faktörler göz önüne alınıp; kadınlar, gençler, işsizler, çocuklar, yaşlılar, engelliler gibi toplum içerisinde dezavantajlı kesim olarak nitelendirilen grup lehine uygulamalar yapılmalıdır.

Sosyal bütçeler önceden oluşturulmuş raporlar ve veriler ile meydana getirilen belgelerdir. Bu belgeler aracılığıyla kişiler, alınmış olan kararların çevresel ve toplumsal etkileri hususunda bilgilendirilmektedir (Comite, 2013: 25). Sosyal bütçeleme esasen iki farklı unsurdan meydana gelmektedir. İlk unsur istatistiksel temeldir. Örneğin bir ülkenin geçmişteki bir zaman zarfı boyunca sosyal güvenlik sistemine ait gelir ve harcamaların tutarlı bir şekilde derlenmesidir. İkinci unsur ise gelir ve giderlere dair tahminlerdir (Cichon vd., 2001: 194-195).

Belge olarak sosyal bütçeler ise devletin toplumsal hayattaki problemlerin çözümü hususundaki sosyal riskleri yok etmek amacıyla gerçekleştirilen kamu hizmetlerine dair gelir ve giderlerin ilişkisini açıklarlar. Bu belge, kamunun sosyal amaçlı hedeflerini yerine getirmek için kullandığı bir araçtır (Koç, 2019: 61). Devlet sosyal bütçe uygulamaları ile bazı amaçları gerçekleştirmeyi hedefler. Bu amaçlar çoğu zaman sosyal ve ekonomik amaçlar olarak ikiye ayrılır (Özcan, 2016: 120-318 akt., Çakmak ve Kayalidere, 2018: 951);

A. Sosyal amaçlar:

- Sosyal gelişmeyi,
- Sosyal adaleti,
- Sosyal barışı,
- Sosyal dengeyi ve
- Sosyal bütünleşmeyi sağlamak.

B. Ekonomik amaçlar:

- Gelir dağılımında adaleti sağlamak,
- Yoksullukla mücadele etmek ve yoksulluğun sebeplerinin tespitini yapmak,
- Dezavantajlı grupları korumak,
- İşsizlikle mücadele,
- Sürdürülebilir kalkınma amacıdır.

Toplumsal hayattaki problemlerin çözümünde bu amaçların ne derece etkin olduğu sosyal bütçeler vasıtasıyla değerlendirilmektedir.

4. Antalya Büyükşehir Belediyesinin Bütçe Uygulamaları

Türkiye'nin gelişmiş ve kalabalık şehirleri içerisinde yer alan Antalya; aynı zamanda genç, çocuk, yaşlı, işsiz ve engelli gibi farklı gruplarında bir arada bulunduğu şehirlerdendir. Bu sebeple Antalya Büyükşehir Belediyesi (ABB) bütçesinin sosyal belediyecilik kapsamında incelenmesi de önem arz etmektedir.

Çalışmanın bu kısmında ABB bütçesi sosyal bütçe anlayışı açısından analiz edilecektir. Çalışmaya yalnızca yaşlı, genç, çocuk, engelli, sosyal yardıma muhtaçlar ve kadınların bulunduğu dezavantajlı gruplar dahil edilmiş, afetzedeler ve görece daha yüksek gelir grubunda bulunan vatandaşlar dahil edilmemiştir. Çalışma kapsamında kullanılan veriler ise ABB'ye ait faaliyet

raporları ve performans raporlarından temin edilmiştir. Raporlarda ilgili yıla ait verilerin farklılık göstermesi halinde, son yayımlanan rapordaki veriler dikkate alınmıştır. Değerlendirmeler ise engelli ve yaşlılara yönelik/ sosyal yardıma muhtaçlara yönelik/ çocuk, genç ve kadınlara yönelik olmak üzere 3 başlıkta yapılmıştır. Değerlendirmeye tabi tutulan dönem ise 2018-2023 yıllarını kapsayan son 6 senelik dönemdir.

4.1. Engelli ve Yaşlılara Yönelik Bütçe Uygulamaları

Belediyelerin hizmet alanları içerisindeki önem arz eden gruplardan birisi engellilerdir. Engelli vatandaşların günlük yaşamda karşılaştıkları çok sayıda problemin varlığı, engellilerin ihtiyaç duyduğu hizmet sayısı, türü ve kapsamındaki çeşitlilik nedeniyle belediyelerin bu hususta verdiği hizmetler de çeşitlidir. Benzer şekilde yaşlılara yönelik hizmetlerin çeşitliliği, bazı hizmetlerin hem yaşlı hem engelli bireylere yönelik olması sebebiyle çalışmada engelli ve yaşlılara yönelik uygulamaların bir arada verilmesi daha uygun görülmüştür. ABB tarafından engellilere ve yaşlılara yönelik uygulamalar Tablo 1’de yer almaktadır.

Destek veya yardıma ihtiyaç duyan engelli/yaşlı vatandaşlara yönelik sosyal hizmet sunmak ABB’nin hizmeti kapsamındadır. Bu bağlamda engelsiz yaşam evi projesi ve yaşam köyü projesi planlanmış ancak pandemi ve sonrasında yaşanan ekonomik dalgalanmalardan dolayı bütçe önceliklerinde değişikliğe gidilmiştir. Bu nedenle söz konusu projelerin başlangıç tarihleri ötelenmiştir. Yaşlı/engelli vatandaşların günlük hayatını kolaylaştırmak amacıyla üst geçitlerdeki asansörlerin ve yürüyen merdivenlerin bakım ve onarım çalışmaları ise arttırılmıştır.

Evde bakım hizmeti: ABB tarafından engelli, yaşlı veya yatağa bağlı durumdaki vatandaşlara ziyaretler gerçekleştirilerek bu vatandaşlara ücretsiz bir şekilde muayene, tedavi, öz bakım (banyo, ev temizliği vs) hizmetlerinin sunulmasıdır. Vatandaşlar doktor ve hemşirelerce düzenli olarak kontrol edilerek muayene ve tedavileri yapılmaktadır. Tıbbi malzeme desteğinde bulunan vatandaşların tansiyon takibi yapılarak, idrar sondası uygulaması, pansuman, kan ve idrar alınması gibi işlemler de gerçekleştirilmektedir. Yine evde sağlık hizmeti kapsamında diş tedavisine ihtiyaç duyan yaşlı ve engelli kişilere evlerinde, diş hekimi tarafından dolgu, diş taşı temizliği veya diş çekimi gibi hizmetlerde sunulmaktadır. Ayrıca hizmet kapsamında ihtiyaç sahibi olan vatandaşlara hasta bezi, tıbbi hasta yatağı, tekerlekli sandalye gibi yardımlarda da bulunmaktadır.

Hasta nakil/bakım hizmeti: Bu hizmet kapsamında hastaneye gitmesi gereken vatandaşların hasta nakil aracı veya ambulans vasıtasıyla hastaneye ulaşmaları sağlanarak hastanede bulunan personeller aracılığıyla da gerçekleştirilmesi gereken işlemlerine yardımcı olunmaktadır. 2023 yılında 8.387 kişi hasta nakil, 25.382 kişi de hasta bakım hizmetinden faydalanmıştır.

Vatandaşlara tıbbi cihaz yardımı: İhtiyaç sahibi vatandaşlara ihtiyaç duydukları bir takım tıbbi cihazın ücretsiz olarak verilmesi hizmetidir. Bu hizmet kapsamında 2023 yılında 15 tıbbi hasta yatağı, 44 anti dekübit yatak, 29 tekerlekli sandalye, 20 tuvalet sandalyesi ve 6 yürüteç olmak üzere toplamda 114 adet tıbbi cihaz ihtiyaç sahibi kişilere ücretsiz bir şekilde verilmiştir.

Hasta ve hasta yakınları sosyal tesisi: İlçelerden ve il dışından tedavi maksadıyla Antalya merkezde bulunan hastanelere gelen hastalar ile hasta yakınları için hizmete açılan tesislerde, kalanların konaklama, danışmanlık, yeme ve içme, psiko-sosyal destek gibi çeşitli ihtiyaçlarının ücretsiz bir şekilde karşılanması hizmetidir. 92 yatak kapasiteli tesiste günlük üç öğün yemek verilmekte olup ayrıca dairelerde mutfak da bulunmaktadır. Bunlara ek 24 saat sıcak su, çamaşırhane, internet, odalarda klima ve hava temizleme cihazları ile kablosuz internet gibi çeşitli hizmetler de bulunurken hastaların sağlık gereksinimleri için revir hizmeti de yer almaktadır. 2023 yılında 2.275 hasta ve hasta yakını sosyal tesis hizmetinden faydalanmıştır.

Tablo1: ABB Engelli ve Yaşlılara Yönelik Sosyal Hizmetler

HİZMET TÜRÜ	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Engelsiz yaşam evi projesi	0	0	0	0	0	0
Yaşam köyü projesi	0	0	0	0	0	0
Üst geçitlerdeki asansör ve yürüyen merdivenlerin bakım sayısı (adet)	26	34	36	47	48	48
Evde bakım hizmeti alan hasta sayısı (kişi)	4.366	4.552	215	266	154	184
Hasta nakil hizmeti (adet)	7.095	4.615	5.101	4.685	6.510	8.387
Hasta bakım hizmeti (adet)	3.197	3.974	11.424	12.165	15.188	25.382
Evde sağlık hizmeti	25.957	27.942	14.591	12.864	14.536	12.749
Vatandaşlara verilen tıbbi cihaz sayısı	139	197	89	106	102	114
Engelli hizmetlerinden faydalanan vatandaş sayısı (kişi)	2.000	3.000	1.219	1.200	1.811	3.050
Hasta ve hasta yakınları sosyal tesisinden yararlanan vatandaş sayısı (kişi)	1100	2.280	738	900	1.813	2.275
Alzheimer merkezinde verilen seminer, eğitim ve konferans sayısı (adet)	10	42	0	0	15	23
Engelli ve yaşlılara yönelik açılan merkez sayısı (adet)	5	1	0	0	2	0
Engelli danışmanlık hizmeti	1.964	1.915	1.219	1.200	1.350	1.513
Görme engelliler sesli kütüphane (hizmet sayısı)	187	198	73	16	33	30
Görme engelliler sesli kütüphane (kaynak sayısı)	170	170	170	170	170	170
Mola evleri (hizmet alan kişi sayısı)	240	330	116	84	138	114
Engelsiz ulaşım aracı (hizmet sayısı)	3.010	3.204	2.896	2.513	2.647	2.335
Aktif yaşlı merkezi (kişi)	-	-	2114	3277	2250	11.995
Emekli kahvesi	0	0	0	2	0	2
Hasta yatağı yardımı	336	919	741	824	818	15
Tekerlekli sandalye yardımı	95	61	35	16	33	29

Kaynak: ABB performans ve faaliyet raporları (2018-2023)

(Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Engelli hizmetleri: Engelli hizmet merkezleri engellilerin hayat kalitelerini arttırmak, sosyal hayatta daha aktif şekilde yer almalarını sağlamak, yaşadıkları problemlere daha kolay ve hızlı bir şekilde çözüm bulabilmelerine yardımcı olmak hedefiyle hizmet vermektedir. Bu merkezlerin temel amacı; engellilere ve ailelerine sosyal hakları ve alabilecekleri hizmetlere dair konularda bilgi verip sosyal, kültürel, eğitim, sağlık, hukuk gibi farklı alanlarda karşılaştıkları problemlerle baş edebilmeleri için danışmanlık hizmeti verilmesidir. 2023 yılında 3.050 kişi engelli hizmetlerinden faydalanmıştır.

Engelsiz ulaşım aracı hizmeti: Antalya il sınırları içerisinde yaşıyor olup ağırlıklı olarak bedensel engeli bulunan, toplu taşıma araçlarını kullanmakta güçlük çeken engelli bireylere Korkuteli, Manavgat, Kemer, Muratpaşa, Alanya, Serik ve Gazipaşa ilçelerindeki liftli engelsiz ulaşım araçları

vasıtasıyla ulaşım hizmeti verilmesidir. Bu hizmetten faydalanan bireyler hem ücretsiz hem de rahat bir şekilde hastane, kamu kurum ve kuruluşlarına ulaşım sağlayabilmektedir. 2023 yılında 2.335 engelli birey engelsiz ulaşım aracı hizmetinden yararlanmıştır.

Sesli kütüphane hizmeti: Görme engeli bulunan veya farklı tür engelleri nedeniyle basılı kaynaklardan sınırsız bir şekilde faydalanamayan bireylerin bilgi kaynaklarına erişmesine imkân tanıyan bir hizmettir. Bu hizmetle görme engelli vatandaşların bilgisayar kullanması, Braille alfabesi ile çalışmalar yapmasına imkan sağlayacak pek çok teknoloji görme engelliler sesli kütüphanesinde mevcuttur.

Danışmanlık hizmeti: Engelli vatandaşlar ve ailelerine yönelik sağlık, sosyokültürel, eğitim, istihdam gibi konularda danışmanlık ve yönlendirme hizmeti verilmesidir. 2023 yılında toplamda 1.513 engelli vatandaş ve ailesine danışmanlık hizmeti verilmiştir.

Mola evleri: Özel çocuklara sahip ebeveynlere yönelik olan bir hizmettir. Ebeveynler kamu işlemleri için veya diğer önemli günlük işlerini yapabilmek için zamana ihtiyaç duyarlar, bu gibi durumlarda özel çocuklar mola evlerinde kalabilirler. Bu sayede hem özel çocuklar diğer akranları ile etkinliklerde bulunup sosyalleşebilir hem de ebeveynler ihtiyaç duydukları zamanı kendine ayırabilir. Mola evlerinde faaliyet odaları, oyun parkı, dinlenme ve sağlık odaları, mutfak vb. bulunmaktadır. Ayrıca sağlık personeli, bakım personeli, çocuk eğitimcileri, özel çocukların mola evlerine ulaşımını sağlayan şoför ve servis hostesleri de mevcuttur. Mola evlerinden Antalya'da ikamet eden okul çağındaki engelli bireyler öncelikli olmak üzere üç yaşın üzerindeki tüm engel gruplarından yatağa bağımlı olmayan özel gereksinimli bireyler yararlanabilmektedir. 2023 yılında 114 birey mola evi hizmetinden yararlanmıştır.

Aktif yaşlı merkezi: Yaşlı vatandaşların hayat kalitelerinde artış oluşturmak için sağlık, güvenlik ve katılım olanaklarının en uygun şekilde getirilmesi sürecine aktif yaşlanma denilmektedir (TGD, 2024). Aktif yaşlı merkezi hizmeti ile katılımcıların tazelenip kendilerini geliştirmelerine fırsat sunmak temel amaçtır. Bu amaçla, fizik tedaviye uygun raporu bulunan vatandaşlara, oluşturulan randevu saatlerine göre fizyoterapistler ev ziyaretleri gerçekleştirerek hastaların durumuna yönelik fizik tedavi yöntemleri belirleyerek hasta yakınlarını da bu hususta bilinçlendirmektedir. Hem fizik tedavi işlemleri hem tedavi sonrası hasta yakınlarını bilgilendirmeleri de içeren işlemlerden 2023 yılında toplamda 11.995 hizmet sağlanmıştır.

Emekli kahvesi: Bu uygulama ile emekli olmuş vatandaşların hem kahve ortamında bulunması hem de bu ortamda kütüphaneden yararlanıp, gazetelerini okuyabilmeleri amaçlanmıştır. Ayrıca söz konusu hizmet kapsamında emekliler isterlerse televizyon izleyebilecekler, isterlerse de ücretsiz bir şekilde çay hizmetinden yararlanabileceklerdir. ABB emekli kahveleri vasıtasıyla emekli vatandaşlar için bir buluşma noktası oluşturmayı amaçlayarak kent kültürünü yansıtmayı hedeflemektedir. Ayrıca Düden Parkta bulunan Emekliler Kahvesinde koro veya bireysel halk müziği faaliyetleri de sürdürülmektedir. 2023 yılında Emekliler kahvesini günlük olarak ortalama 2.300, aylık 69.000 emekli ziyaret etmiştir.

Hasta yatağı yardımı: Yatağa bağımlı şekilde yaşayan hasta ve yaşlılarda oluşan yatak yaralarının önlenmesi ve hastaların tedavi süreçlerini daha rahat geçirebilmeleri için hasta yatağı hizmeti verilmektedir. Bu hizmet kapsamında 2023 yılında 15 hasta yatağı ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmıştır.

Tekerlekli sandalye yardımı: Tekerlekli sandalye kullanımı onaylanan engelli ve hastalara ABB tarafından tekerlekli sandalye yardımı yapılmaktadır. Söz konusu hizmet kapsamında 2023 yılında 29 adet tekerlekli sandalye yardımı yapılmıştır.

Alzheimer hasta ve hasta yakınları buluşma merkezi (Mavi ev): Mavi ev ile alzheimer hastalarının hem bakımlarının sağlanması hem hastalığın ilerleme hızının yavaşlatılması hem de hasta yakınlarının bir nebze de olsa nefes almaları hedeflenmektedir. Hasta yakınları hastalarını mavi eve teslim ederek sosyal yaşamlarını sürdürürken diğer hasta yakınları ile de görüşerek tecrübe aktarımı

ve bilgi paylaşımı yapabilmektedirler. Alzheimer hastalarına yönelik yürütülen tüm faaliyetlerde Akdeniz Üniversitesi Gerontoloji bölümünün bilimsel desteği alınmaktadır. Alzheimer hasta ve hasta yakınları buluşma merkezinde 2023 yılında 82 hasta hizmet almıştır.

Huzurevi: 2023 yılında ABB'ye bağlı huzurevinden toplam 62 vatandaş hizmet almış ve huzurevinde yaşlıların hayat kalitelerini artıracak çok sayıda sosyal ve kültürel etkinlik gerçekleştirilmiştir.

Antalya Büyükşehir Belediyesi bu hizmetler dışında engelli veya yaşlı bireylerin hayatını kolaylaştırmak için farklı çalışmalarda da bulunmuştur. “Engelsiz Mekanlar Projesi” ile engelli bireylerin yaşamını kolaylaştırmak için, özel mülkiyetlerinde ev girişlerine rampa yapılması, mutfak tezgâhları, prizler, banyo ve tuvalet gibi alanların engelli bireylerin erişimine uygun hale getirilmesi, kapı eşiklerinin kaldırılması gibi çalışmalar yaparak konutları engellilerin yaşamını kolaylaştıracak şekilde düzenlemiştir. Ayrıca cadde ve sokaklara engelli rampaları, engelli yolları, görme engelli kılavuz çizgileri yapılarak bu alanlar engel gruplarının erişimine uygun hale getirilmiştir.

ABB tarafından gerçekleştirilen “Otizmli Çiftçiler Üretiyor Projesi” ile otizmli bireylerin tarımsal üretimin nasıl gerçekleştiği hususunda bilgilendirilmesi ve tarımsal faaliyetlere katılımlarının artırılması amaçlanmıştır.

Engelli vatandaşların istihdamını sağlamak amacıyla ABB tarafından üretilen çiçek, fide ve tohumların satışının yapıldığı çiçek satış üniteleri oluşturulmuştur. Oluşturulan çiçek satış üniteleri engelli vatandaşlar tarafından şehrin farklı bölgelerinde hizmete açılmıştır. Ayrıca engelli bireylerin ulaşım hizmetlerinden rahat bir şekilde faydalanabilmeleri için 5 merkez ilçede faaliyet gösteren toplu taşıma araçlarının tamamı engelli biniş-inişine uygun hale getirilerek hizmet vermeye başlamıştır.

Engelsiz plaj hizmetiyle de Konyaaltı ve Lara sahilinde düzenlemeler yapılmış, böylece Antalya'da bulunan engelli vatandaşların başka bir vatandaşın yardımına gereksinim duymadan denize girebilmelerine imkan sağlanmıştır. Hizmet kapsamında sahile engelli bireyler için düzenlenmiş soyunma kabinleri, otopark ve engelli tuvaletleri de eklenmiştir. Sezon boyunca Lara Engelsiz Plaj 7.500 kez, Konyaaltı Engelsiz Plaj ise 13.500 kez engelli birey ve birincil derece yakınlarına plaj hizmeti vermiştir.

Hobi bahçesi hizmeti ile emekli vatandaşların şehrin yorucu temposundan uzaklaşıp keyifli bir şekilde mola vermelerini sağlamak, toprakla uğraşarak stres atmalarını ve ürettiklerini tüketme zevkini yaşamaları amaçlanmıştır. 2023 yılında 348 emekli vatandaşımız ise bu hizmetten faydalanmıştır.

“Sesli Adımlar Projesi” özellikle işitme ve görme engelli vatandaşların Antalya Büyükşehir Belediyesi hizmet binasında sesli navigasyon ile bütün yönlenmelerini desteğe ihtiyaç duymadan yapabilmelerine olanak sağlamaktadır. Bu proje ile Engelsiz Belediye vurgusu yapılarak aynı zamanda projenin sosyal sorumluluk ayağı da hayata geçirilmiştir. Büyükşehir Belediyesi uygulamayı kullanan Antalya'daki ilk kamu kuruluşu özelliği taşımaktadır. Bu uygulama ile görme ve işitme engelli bireylerin yaşamlarında kolaylık sağlanmıştır.

“Engelsiz Yaz Okulu” ile özel gereksinimli bireylerin sosyalleşmelerine katkıda bulunarak verimli bir tatil süreci geçirmelerini sağlamak amacıyla her yıl düzenlenen yaz okuludur. Bu yaz okulunda; yüzme, müzik, salon sporları, resim, el sanatları, seramik ve takı tasarım branşlarıyla hizmet verilmektedir. 2023 yılı Engelsiz Yaz Okulunda yüzme faaliyetlerine 59, müzik faaliyetlerine 24, salon sporlarına 21, resim faaliyetlerine 9, el sanatlarına 9, takı tasarımı faaliyetlerine 3, seramik faaliyetlerine 7 kişi katılmıştır.

Tüm bu hizmetlerin yanı sıra; engelsiz hizmet komisyonu vasıtasıyla engelli bireylerin eğitim, sağlık, istihdam, rehabilitasyon gibi çeşitli konularda karşılaştıkları problemlere yönelik çalışmalar yapılmaya ve bu problemlere çözüm üretilmeye devam edilmektedir.

ABB tarafından gerçekleştirilen hizmetlerin türleri incelendiğinde yaşlı ve/veya engelli bireylere yönelik sosyal hizmetlerin çeşitlilik gösterdiği belirlenmiştir. Hizmetlerin türleri incelendiğinde ise yaşlı ve/veya engellilerin sağlık sorunlarıyla ilgili hizmetlerin kapsamının oldukça geniş olduğu görülmektedir. Engelli ve/veya yaşlıların bedensel problemleri dışında psikolojik ve psikiyatrik sorunlarına yönelik hizmetler, söz konusu bireylerin ailelerinin sorunlarına yönelik hizmetler gibi çok sayıda ve çeşitli çalışmanın varlığı da bu durumun göstergesidir. Engelli/yaşlı bireylerin tedavileri için rehabilitasyon hizmeti verilmesi, ihtiyaç duyulan medikal cihazların temini, evde sağlık hizmeti, hasta nakil ve hasta bakım hizmetleri gibi farklı hizmetlerle yaşlı ve/veya engellilerin sağlık açısından duydukları her ihtiyacın giderilmesi amaçlanmaktadır.

Engelli bireylerin istihdamına yönelik çalışmalar da ABB tarafından önem arz etmektedir. Bu bağlamda engelli bireylerin iş yaşamına kazandırılması için çeşitli etkinlikler, eğitimler düzenlenmektedir. Çeşitli meslek gruplarına yönelik olan bu eğitimler ile engelli bireylerin meslek edinerek iş yaşamına adapte olması sağlanmaktadır. ABB kendi bünyesinde engelli personel istihdamı gerçekleştirdiği gibi çeşitli işverenlerle de irtibata geçerek engelli bireyleri yönlendirici faaliyetlerde de bulunmaktadır. ABB'nin engelli/yaşlı bireyleri sosyal hayata kazandırmak için uyguladığı hizmetler de farklılık göstermektedir. Engelli/yaşlı bireyler için açılan merkezler, çeşitli engelli hizmetleri, engellilere yönelik danışmanlık hizmetleri, aktif yaşlı merkezleri, engelsiz ulaşım araçları, engelli plajları, emekli kahveleri gibi engelli/yaşlı bireylere yönelik faaliyetlere ek birçok proje, yaz okulu, yaz kampı gibi bireylerin toplumsal farkındalığını arttıran ve sosyal hayata adapte olmalarını kolaylaştıran çalışmalar da mevcuttur. ABB'nin sadece engelli/yaşlı bireyler için değil hasta yakınları içinde sosyal tesisler, alzheimer merkezi, mavi ev gibi hizmetler sunması, böylelikle farklı ihtiyaç gruplarının gereksinimlerine yanıt vermesi sosyal bütçe açısından oldukça önemlidir. Sonuç itibarıyla ABB'nin engelli/yaşlı gruba yönelik gerçekleştirdiği hizmetlerin içeriğinin ve çeşitliliğinin genel anlamda başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.2. Yoksullara Yönelik Bütçe Uygulamaları

Geçimini güçlüğüle sağlayıp sıkıntı çeken kişiler yoksul olarak nitelendirilirken (TDK, 2023), 2023 yılında ülkemizde yoksulluk oranı da %13,9'a ulaşmıştır (TÜİK). Yoksullukla mücadelede vatandaşlara en yakın birim olan belediyeler de çeşitli kamu hizmetleri yürütmektedir. Ancak yürütülen bu hizmetlerin sosyal bütçe, sosyal belediyeçilik ve yoksulluk ile mücadele konusunda etkinliğinin ve eksikliklerinin saptanması gerekmektedir. Antalya Büyükşehir Belediyesinin ekonomik durumu iyi olmayan vatandaşlara yönelik gerçekleştirdiği sosyal hizmetleri tablo 2'de yer almaktadır. Bu hizmetlerin kapsamı ve özellikleri şu şekildedir;

Nakit yardımı: İhtiyacı olan düşük gelirli vatandaşlara doğrudan yapılan nakit ödeme hizmetidir. 2023 yılında toplam 4.998 kişiye nakdi yardım yapılmıştır.

Aşevi hizmetlerinin yürütülmesi: ABB sınırları içerisindeki engelli, yaşlı veya yemek yapamayacak durumda olan vatandaşlar ile sağlıklı beslenmede engeli bulunan kişilere günlük sıcak yemek hizmeti verilmesidir. Menüleri diyetisyenlerce hazırlanan ve gıda mühendislerinin kontrolünden geçen bu yemekler kişilerin adreslerine kadar iletilmekte olup 2023 yılında 1.150.845 adet sıcak yemeğin dağıtımı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca aşevleri vasıtasıyla üniversite bölgesindeki öğrenciler ve toptancı halindeki vatandaşlara da sıcak çorba dağıtımı yapılmaktadır.

Mobil aşevi: Afetlerde, ramazanda iftar yemeklerinde veya aşure dağıtımı gibi organizasyonlarda mobil aşevleri ile sıcak yemek hizmeti vatandaş ve görevlilere hızlı ve sağlıklı şekilde sunulmaktadır. Mobil aşevinin günlük 5000 kişilik yemek kapasitesi bulunmaktadır. 2023 yılında Kahramanmaraş ili Pazarcık ilçesi merkezli meydana gelen ve yakınındaki illerde de büyük hasara sebep olan depremde Mobil Aşevi, Hatay ili Defne ilçesinde ve Gaziantep ili Nurdağı ilçesinde afetzedelere sıcak yemek hizmeti vermiştir.

Aynı yardım faaliyetlerinin yürütülmesi: Bu hizmet kapsamında; toplumsal dayanışma ve yardımlaşmanın yaygınlaşması, kaynak israfının önüne geçilmesi ve kentteki sorumluluk

duygusunun gelişmesi amacıyla hayırsever vatandaşların adreslerinden alınan giysiler temizlenip ütülendikten sonra yaş gruplarına göre ayrılarak ihtiyaç sahibi kişilere ulaştırılmaktadır. Ayrıca kullanılabilir durumda ikinci el eşyalar da ihtiyaç sahibi vatandaşlara teslim edilmektedir. Bu hizmet kapsamında yatağa bağımlı hasta ve yaşlılarda oluşan yatak yaralarının önlenmesi ve hastaların tedavi süreçlerini daha sağlıklı geçirebilmeleri için hasta yatağı hizmeti verilmektedir. Tekerekli sandalye kullanımı onaylanan hasta ve engellilere de akülü veya manuel tekerlekli sandalye yardımı da yapılmaktadır.

Evsiz vatandaşlara barınma hizmeti: Hayatlarını evsiz bir şekilde sokakta idame ettirmek zorunda kalan vatandaşlara valilik tarafından tahsis edilen mekanlarda barınma hizmeti sunulmaktadır. Hizmet süresince kişilerin beslenme, temizlik, giyim, öz bakım gibi ihtiyaçları da ABB tarafından karşılanmaktadır. Belirli periyotlarda banyo ve diğer hijyen ihtiyaçları da giderilmektedir. Bu hizmetten 2023 yılında 477 kişi faydalanmış olup, hizmetten faydalandıkları süre boyunca vatandaşlara diğer kamu kurumu işlemleri ile ilgili de danışmanlık hizmeti sunulmuştur.

Tablo2: ABB Yoksullara Yönelik Sosyal Hizmetler

HİZMET TÜRÜ	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sıcak yemek sayısı (adet)	785.783	750.000	674.233	1.020.108	726.112	1.150.845
Nakit yardım yapılan (kişi)	3.182	5.000	255	3.143	12.170	4.998
Açılan aşevi sayısı (adet)	9	1	0	0	1	0
Eşya yardımı (adet)	422	719	18	17.120	2.259	598
Sosyal kart (kişi sayısı)	15.176	18.083	2.478	1.676	2.789	2.837
Halk süt (kişi sayısı)	-	-	6.156	13.616	14.873	10.576
Evsizlere barınma hizmeti	-	-	118	850	863	477
Gıda kolisi	-	-	91.094	31.243	1.200	2.400
Bez ve mama yardımı	-	-	260	704	431	-
Çölyak hastalarına yapılan yardım	-	-	230	491	1.180	1.351
Ücretsiz wifi hizmeti (erişim noktası)	265	265	287	287	287	393
Mobil kuaför hizmeti	8.346	3.514	7.593	5.606	6.211	7.910

Kaynak: ABB performans ve faaliyet raporları (2018-2023)
(Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Nakdi yardım faaliyetlerinin yürütülmesi: Vatandaşların içinde bulunduğu sosyoekonomik durum incelenerek ihtiyaç sahibi kişilere nakdi yardım yapılması hizmetidir. ABB tarafından yürütülen sosyal kart hizmeti ile il sınırları içerisinde yaşayan ihtiyaç sahiplerinin sosyal kartlarına nakdi yardımlar yüklenmektedir. Nakdi yardım kapsamında yüklenen paranın miktarı hanede yaşayan kişi sayısına göre belirlenmekte olup 2023 yılında 2.837 dar gelirli bireye sosyal kart yardımı gerçekleştirilmiştir.

Halk süt projesi: Proje kapsamında 2 ila 5 yaş aralığında bulunan çocuklara süt desteği verilmektedir. Kentte yaşayan dar gelirli ailelerin çocuklarının sağlıklı beslenmesi ve kemik gelişimlerine katkı sağlanması amacıyla hayata geçirilen projede her çocuğa aylık 8 litre süt verilmektedir. Halk süt projesinden 2023 senesinde toplamda 10.567 çocuk yararlanmıştır.

Gıda paketi verilmesi: Pandemi sürecinin oluşturduğu sosyoekonomik etkiler neticesinde ihtiyaç sahibi olduğu saptanan vatandaşlara ABB gıda desteğine başlamıştır. Bu destek kapsamında 2023 yılında ihtiyaç sahiplerine 2400 adet gıda kolisi yardımı yapılmıştır.

Çölyak hastalarının glutensiz gıda ile desteklenmesi: ABB tarafından kentte yaşayan çölyak hastaları için glutensiz gıda paketi hizmeti verilmektedir. Bu hizmet kapsamında çölyak hastalığı bulunup ihtiyaç sahibi olduğu belirlenen vatandaşlara ABB aylık 4kg un, 1kg bisküvi ve 2400 gr makarnadan oluşan glutensiz gıda paketi desteği sağlamaktadır. Bu destekle 2023 yılında 1.351 paket ihtiyaç sahibi vatandaşa ulaştırılmıştır.

Bebek maması ve bez yardımı: Pandemi sürecinde ihtiyaç sahibi olduğu ve bundan dolayı bebeklerinin mama ile bez ihtiyacını karşılayamadığı tespit edilen kişilere bebek bezi ile mama desteği sağlanmıştır. Bebek maması ve bez yardımı kapsamında 2022 yılında 431 ihtiyaç sahibine yardımda bulunulmuştur, 2023 yılında ise bebek maması ve bez yardımında bulunulmamıştır.

Ücretsiz Wİ-Fİ internet hizmeti: Bilgi teknolojileri ile iletişim alanında toplumun hayat kalitesinin yükseltilmesi amacıyla kamu yararına hizmetler sunulmaktadır. Vatandaşların e-devlet veya e-belediye gibi çeşitli uygulamaları kullanabilmesi amacıyla kentin kamusal alanlarında, kalabalık meydanlarında, parklarda, caddelerde, sahillerde kısacası toplu kullanım alanlarında ücretsiz Wİ-Fİ ile kaliteli ve hızlı internet hizmeti sunulmaktadır. Bu hizmet ile toplamda 52 lokasyon ve 287 erişim noktasıyla vatandaşların ücretsiz internete erişimi sağlanmıştır.

Mobil kuaför hizmeti: Bu hizmet ile ilçe merkezine uzak mesafede bulunan, kuaför hizmeti olmayan yerleşim yerlerindeki ihtiyaç sahibi, yatağa bağımlı veya yaşlı vatandaşlar öncelikli olmak üzere ücretsiz olarak mobil kuaför hizmeti verilmektedir. 2023 yılında 14 ilçede 7.910 kişi bu hizmetten faydalanmıştır.

ABB'nin yoksullara yönelik faaliyetleri incelendiğinde hizmetlerin çeşitlilik gösteriyor olması sosyal belediyecilik ve sosyal bütçeleme açısından önemli bir durumdur. Özellikle evsizlere barınma ve sıcak yemek imkanı sunulması, bebek ve çocukların gelişimi için halk süt, gıda kolisi ve mama yardımı yapılması, aşıları ve mobil aşılarının varlığı kişilerin yaşamlarını gerektirdiği gibi idame ettirebilmeleri açısından önem arz etmektedir. Yapılan nakdi yardımlar, eşya yardımı ve sosyal kart yardımı gibi uygulamalar yoksulluğu tamamıyla ortadan kaldırmasa da ihtiyaç sahibi vatandaşların kısa vadede ihtiyaçlarını giderip, mevcut durumlarının daha kötü bir hal almasını engelleme hususunda önemli katkılar sağlamaktadır. ABB tarafından Antalya'da yaşayan çölyak hastaları için gıda paketi dağıtımının yapılması, vatandaşların çeşitli uygulamaları kullanabilmeleri için kamusal alanlarda ücretsiz wi-fi hizmeti verilmesi ve ihtiyaç sahibi vatandaşlar için mobil kuaför hizmetinin sunulması sosyal belediyecilik açısından başarılı çalışmalar olarak nitelendirilmektedir. Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından yoksul vatandaşlara yönelik sunulan hizmetler incelendiğinde hizmetlerin yoksulluğu tamamen ortadan kaldırmasa da kısa vadede ihtiyaçların giderilmesinde başarılı olduğu ancak sorunun uzun vadede çözüme ulaşması için daha fazla meslek edindirme ve istihdam artırıcı faaliyetlerde bulunulması gerektiği düşünülmektedir.

4.3. Çocuk, Genç ve Kadınlara Yönelik Bütçe Uygulamaları

Kadınların bir kısmının toplumsal statülerini erkeklere kıyasla daha geç kazanmaları, sosyal ihtiyaç ve taleplerinin hem farklılık göstermesi hem de ivedilik arz etmesi; çocuk ve gençlerin ise sosyal yaşam içerisinde etkin bir şekilde yer almalarından dolayı sosyal bütçe içerisinde kadın, çocuk ve gençlere yönelik hizmetlerin yer alması oldukça önemlidir. Tablo 3'te ABB'nin çocuk, genç ve kadınlara yönelik sunduğu hizmetler yer almaktadır;

Tablo3: ABB Çocuk, Genç ve Kadınlara Yönelik Sosyal Hizmetler

HİZMET TÜRÜ	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Çocuk ağız diş sağlığı merkezi (toplam işlem sayısı)	44.850	31.771	10.259	15.238	29.272	39.875
YEDAM (danışmanlık hizmet sayısı)	54	426	399	373	542	377
Avrupa gönüllü hizmeti kapsamında yurtdışına gönderilen genç sayısı (kişi)	35	35	2	9	10	28
İlköğretim öğrencilerine hayvanlarla ilgili eğitici seminer verilmesi	-	20	-	9	48	51
Açılan kreş ve gündüz bakımevi sayısı (adet)	0	0	0	0	3	4
TSM-THM-tiyatro-ses ve şan eğitimi, enstrüman eğitimi ve halk oyunları bölümü öğrenci sayısı (kişi)	290	262	176	120	122	200
Çocuk ve gençlere yönelik enstrüman kurslarında eğitim alan kursiyer sayısı (kişi)	500	534	588	287	1154	521
TSM icra heyeti, tasavvuf müziği topluluğu, mehter takımı, THM icra heyeti, çoksesli koro, gençlik korosu, çocuk korusu ve öğrenci konserleri ile tiyatro bölümü öğrencilerinin gösteri sayısı (adet)	50	42	3	16	22	44
Yaygın eğitim programlarından yararlanan sayısı (kişi)	24.122	22.500	14.697	8.263	15.461	18.042
Eğitim dönemlerine göre kurslara katılan öğrenci sayısı	500	1225	588	287	1154	733
ATASEM (kursiyer sayısı)	24.122	24.465	14.730	8.263	15.461	18.042
ATABEM (kursiyer sayısı)	7.854	8.518	2.439	4.882	9.350	13.384
ASFİM	26.009	36.911	7.788	9.995	32.963	38.206
Diş fırçası ve macunu dağıtılan çocuk sayısı (kişi)	23.973	16.293	3.074	2.946	4.131	8.846
Aile eğitim ve sosyal hizmet merkezlerinde danışmanlık hizmeti verilen vatandaş sayısı (kişi)	5.218	8.210	7.900	6254	6074	12.328
Kadın konukevinden yararlanan kadınlara yönelik etkinlik sayısı	49	63	18	21	27	36
Aile, çocuk ve gençlere yönelik açılan merkez sayısı (adet)	5	14	3	4	7	7
Gençlik danışma merkezinden danışmanlık hizmeti alan vatandaş sayısı (kişi)	1811	1311	556	1321	1200	1.513
Kadın sığınmaevinden faydalanan kişi sayısı (kadın+çocuk)	93	126	218	144	253	216
Okul öncesi eğitim hizmeti verilen öğrenci sayısı	84	124	110	351	599	1.315
Emanet oyuncak hizmetinden faydalanan çocuk Sayısı	-	-	563	243	1217	907
Emanet kitap hizmetinden faydalanan kişi sayısı	-	-	1646	2115	2845	2.243
Spor organizasyonu sayısı	10	10	9	12	13	20
Spor tesisi sayısı	12	15	16	17	18	19
Spor tesislerinden faydalanan vatandaş sayısı	26.009	34.400	21.380	24.721	51.817	60.550
Doğa yürüyüşüne katılan vatandaş sayısı	-	94	110	30	515	177
Tenis kortlarından faydalanan vatandaş sayısı	-	-	13.592	14.726	18.854	18.882

Kaynak: ABB performans ve faaliyet raporları (2018-2023)

(Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Çocuk ağız ve diş sağlığı merkezi: 5-14 yaş aralığındaki çocuklara ağız ve diş sağlığı merkezinde çalışan diş hekimlerince temel tedavi hizmetleri uygulanmaktadır. Bu hizmet kapsamında 2023 yılında toplamda 39.875 işlem gerçekleştirilmiş olup ayrıca 8.846 çocuğa da diş macunu ve fırçası dağıtılmıştır.

Kreş ve gündüz bakımevi hizmeti: Büyükşehir Belediyesi, kreş ve gündüz bakımevlerinde 36 ayını tamamlamış çocuklara 6 yaşını tamamlayana kadar okul öncesi eğitim hizmeti verilmektedir. 2023 yılı içerisinde Büyükşehir Belediyesine ait 13 adet kreş ve gündüz bakımeviden 11 tanesi aktif bir şekilde hizmet vermiş olup, iki tanesi de yapım aşamasındadır. Kreş ve gündüz bakımevlerinde MEB müfredatı ve değerler eğitiminin yanı sıra ulusal ve uluslararası projeler de uygulanmaktadır. Çocukların gelişim özellikleri, bireysel farklılıkları ve yetenekleri göz önüne alınarak sağlıklı bir biçimde fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel yönden gelişimlerini sağlayıcı olumlu kişilik temellerinin atıldığı, yaratıcı yönlerinin ortaya çıkarıldığı, çocukların kendilerine güven duymalarının sağlandığı bir eğitim verilmektedir. 2023 yılında 1.315 öğrenci okul öncesi eğitim hizmetinden faydalanmıştır.

Aile eğitim ve sosyal hizmet merkezleri: Toplumun ve ailenin gelişmesi, bireylerin katılımcı, üretken ve kendine yeterli hale gelmesi; ailelerin ekonomik, toplumsal, kültürel ve psikolojik sorunlarla baş edebilmeleri için korunması, desteklendirilip güçlendirilmesi amacıyla hizmet verilmektedir. Merkezlerde; ortak yaşama kültürünün oluşturulması, bireyler arasındaki fırsat eşitliğinin sağlanarak, çocukların ve gençlerin hayata hazırlanması, engelli ve bağımlı nüfusun hayata kazandırılması için sosyal hizmet programları üretilmekte ve uygulanmaktadır. Merkezlerdeki hizmetler için hiçbir ücret talep edilmemektedir. Danışmanlık hizmetleri içerisinde; çocuk gelişimi danışmanlığı, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, hukuki danışmanlık, diyetisyen danışmanlığı, aile danışmanlığı ve psikolog danışmanlık hizmeti gibi çeşitli danışmanlık hizmetleri yer almaktadır. 2023 yılında 635 kişi aile eğitim ve sosyal hizmet merkezlerinden danışmanlık hizmeti almıştır.

Kadın sığınma evi: Kadınların yeme, içme, barınma gibi birincil ihtiyaçlarından ziyade yaşamın devamı konusu da plan-program yaparak geleceklerini planladıkları hizmet birimleridir. Kadın sığınma evine yapılan bireysel başvurular kabul edilmemekte olup kabulleri sadece Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezi Müdürlüğü (ŞÖNİM) yapmaktadır. Kadın sığınma evinde beslenme, temizlik, barınma gibi temel hizmetlerin yanı sıra psikolojik ve hukuksal danışmanlık, sağlık takibi, gerektiğinde hastaneye refakat, işkur, çeşitli firmalar veya büyükşehir belediyesi iş ofisine yönlendirmeler, eşya ve kira yardımı, adli yardım ve baro yönlendirmeleri, sığınma evinde kalanların çocuklarına yönelik çeşitli oyun ve eğitim aktivitelerinden oluşan hizmetler verilmektedir.

Çocuk ve gençlere yönelik müzik, enstrüman ve akademik eğitimler: Türk sanat müziği, Türk halk müziği, tiyatro, enstrüman eğitimi, Türk halk oyunları, ses ve şan eğitimi bölümlerinin yer aldığı İsmail Baha SÜRELSAN Konservatuvarında sınavla alınan 10 ile 35 yaş arası vatandaşlara 3 yıl eğitim verilmektedir. 2022-2023 döneminde 113 öğrenci bu eğitimden faydalanmıştır. Konservatuvarda ise 7-35 yaş arası bireylere gitar, ritim, yan flüt, piyano, keman, viyola, mandolin, bağlama, viyolonsel, ud, kanun, yaratıcı drama, dramatik yazarlık, modern dans, şan eğitimi verilmekte olup, Türk halk oyunları kursları da ücretsiz olarak yapılmaktadır. 2022-2023 döneminde kurslara 733 öğrenci katılım sağlamıştır.

Atatürk sanat eğitim merkezi (ATASEM): ABB sanat ve mesleki eğitimler ile kentin gelişimine katkı sağlamak amacıyla ücretsiz kurslar düzenlemiş ve bu kursların yaygınlaştırılması için çalışmalarında bulunmuştur. ATASEM kurs merkezlerinde 15 yaş üzeri ve zorunlu ilköğretim yaşını tamamlayanlar, herhangi bir meslek eğitimi almayan veya eğitimini yarıda bırakanlar, yeni bir meslek, sanat, sosyal bir çevre, bir hobi edinmek isteyenler farklı alanlarda eğitim almaktadır. Hatta ATASEM modaevi aracılığıyla görevli usta öğretici ve kursiyerlerin üretmiş oldukları kıyafetler satışa sunulmaktadır. 2023 yılında ATASEM'de toplam 18.042 kursiyer eğitim almıştır.

Atatürk bilgi eğitim merkezi (ATABEM): ATABEM'de lise ve üniversite sınavlarına yönelik kurslardan ziyade akademik, kültür, sanat alanlarında ortaöğretim bölümünde eğitim alan çocukların, gençlerin eğitimlerine ve kültürel gelişimlerine katkıda bulunan faaliyetler gerçekleştirilmektedir. 2023 yılında toplam 13.384 kursiyer ATABEM'de eğitim hizmetinden yararlanmıştı.

Antalya, spor ve fitness merkezi (ASFİM): ABB tarafından açılan ve ücretsiz olan spor kursları ile vatandaşlara spor eğitimleri alma ve spor yapma olanağı verilmiştir. ASFİM’lerden kadın, erkek ve çocuklar faydalanabilmektedir. ASFİM’den 2023 yılında toplam 38.206 kişi faydalanmıştır.

Yeşilay danışmanlık merkezi (YEDAM): Bağımlılıklarla mücadele kapsamında vatandaşlara ücretsiz psiko-sosyal danışmanlık desteği, sosyal rehabilitasyon desteği ve danışma hattı desteğinin verildiği Yeşilay danışmanlık merkezi (YEDAM) ABB ve Türkiye Yeşilay Cemiyeti arasında protokol imzalanarak vatandaşların hizmetine sunulmuştur. Bu kapsamda 2023 yılında 377 kişiye danışmanlık hizmeti verilmiştir.

Kitap ve oyuncak kütüphanesi: Oyuncak ve kitap bölümü olarak iki bölümden oluşmaktadır. Oyuncak bölümünden randevuyla haftada 1,5 saat olacak şekilde 2-10 yaş aralığındaki çocuklarla ebeveynleri birlikte yararlanabilir; hikaye salonu, mars odası, oyun odası ve lego odasında eğlenceli vakit geçirebilirler. Ayrıca yaratıcı drama, doğaçlama, rol oynama ile masal canlandırma teknikleri kullanarak grup çalışması yapabilmektedirler. Kütüphane kısmında ise çocuk ve yetişkinler için kitaplar ve kitap okuma alanları mevcuttur. Öğrencilerin ödevlerini ve akademik araştırmalarını yapabilmeleri için bilgisayar alanları da bulunmaktadır. Yine bu hizmet kapsamında 2-10 yaş arasındaki çocuklara kitap okuma alışkanlığı kazanmaları için ödünç kitap ve ödünç oyuncak verilmektedir.

Yükseköğretim öğrenci yurdu: Antalya’da faaliyet gösteren yüksek öğrenim kurumlarında okuyan öğrencilerin barınma ihtiyacının karşılanması amacıyla ABB tarafından Kepez ilçesinde 250, Elmalı ilçesinde 90 öğrenci kapasiteli yurt binası bulunmaktadır. Büyükşehir Belediyesinin yurtlarında barınan öğrenciler aynı zamanda ücretsiz internet, çamaşır yıkama, iki öğün yemek, ütü gibi hizmetler ile birçok sosyal ve kültürel etkinlikten de faydalanabilmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin her yaşta vatandaşları spora teşvik etmek, fiziksel aktivitelerini arttırıp daha sağlıklı bir hayat sürmesini sağlamak amacıyla gerçekleştirdiği çeşitli sportif faaliyetleri vardır. 2023 yılında vatandaşların katılımına açık toplam 20 organizasyon yapılmış olup 19 tane de spor tesisi faaliyete geçmiştir, ilgili yılda spor tesisinden 60.550 vatandaşımız yararlanmıştır.

Uzman eğitimciler eşliğinde ücretsiz olarak düzenlenen sabah sporu etkinliği de Sahil Antalya Yaşam Parkı, Karaalioğlu Parkı, Kent Yaşam Parkı ve Cam Piramit Bahçesi olmak üzere dört ayrı noktada gerçekleştirilirken katılımcılar gruplar halinde egzersiz hareketleri, koşu, yürüyüş, bisiklet gibi çeşitli spor aktiviteleri gerçekleştirmektedir. 2023 yılında 177 vatandaşımız doğa yürüyüşü etkinliğine katılmıştır.

Sportif faaliyetlere önem veren ABB; Lara Düden Park, Sahil Antalya Yaşam Parkı ve Manavgat Türkbeleninde olmak üzere 3 farklı noktada bulunan tenis kortlarını vatandaşların ücretsiz kullanımına sunmuştur. Online randevu olarak yararlanılabilen bu hizmetten 2023 yılında 18.882 vatandaşımız ücretsiz şekilde faydalanmıştır. Ayrıca 8-70 yaş arasındaki vatandaşlara yönelik temel bisiklet sürüş eğitimi verilmiş olup, 2023 yılında 399 kişi bu eğitimden ücretsiz şekilde yararlanmıştır. Ayrıca “Zeytinparkta Hareket Var” etkinliği ile açık hava, yeşil alan içerisinde çocuklara spor imkanı sunmak ve onların eğlenceli zaman geçirmeleri için spor etkinliği düzenlemiş, etkinliğe de 280 kişi katılmıştır. Pickleball kursu ile de vatandaşların farklı spor dalları ile tanışmaları ve sportif etkinlik çeşitliliğinin artırılması amaçlanmış, bu sebeple Antalya’da bir ilk olarak 90 kişinin katıldığı, ücretsiz pickleball kursu düzenlenmiştir. Sahil Antalya Yaşam Parkı içerisinde, farklı sporların tanınırlığının artırılması ve vatandaşlara spor yapma imkânı sağlanması amacıyla; yoga, paddle board, voleybol, okçuluk, dart, futbol, trambolin, paten, ayak tenisi, basketbol gibi bir çok spor için uygun oyun alanı oluşturulmuş ve 720 vatandaşın katılımı ile spor günleri etkinliği gerçekleştirilmiştir.

ABB sportif faaliyetlerin dışında gençler, kadınlar ve çocukların kişisel ve sosyal gelişimini destekleyen, potansiyellerini ortaya çıkarabilmelerine imkân sağlayan projelerin geliştirilip hayata geçirilmesi için çalışmalar yapıp, projelere destek olmaktadır. Örneğin; “Yeni Nesil Sinema Okulu Projesi” ile genç kadın sinema öğrencilerinin yetiştirilmesi ve öğrencilere profesyonel yardımla kısa

film çekme fırsatının sunulması amaçlanmaktadır. Böylece kadın film öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ile mücadele, kadın hakları gibi konularda film çekmeye teşvik edilmesi planlanmaktadır.

“Üreten Kadınlar Kazanan Yarınlar” programı ile Antalya’da yaşayan kadınların ekonomik hayatta daha aktif bir şekilde yer almaları için; öncelikle kadınlar Korkuteli Kooperatifi bünyesinde bir araya getirilmiş ve mesleki eğitim verilmiştir. Eğitim sonrasında da gıda üretim tesislerinde pekmez, reçel, erişte, salça, zeytin gibi gıda ürünlerinin yapılıp satılması yoluyla da kadınların ekonomik hayata dahil olmaları sağlanmıştır.

Kadın istihdamı arttırmaya yönelik çalışmalardan bir diğeri ise Kadın İşgücü Geliştirme Merkezinin (KİGGEM) faaliyete geçirilmesidir. KİGGEM ile Antalya’da ikamet eden, iş arama sürecinde olan, kendi işini kurmak isteyen veya işletme sahibi olup ekonomik olarak faaliyet gösteren kadınlara eğitim ve danışmanlık hizmeti ile meslek edindirme kursları da verilmektedir.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Erasmus + Avrupa Dayanışma Merkezi Projesi kapsamında gençlerin kültürel diplomasi potansiyelini keşfederek topluma katılımını ve yerel-bölgesel-ulusal-uluslararası düzeyde aktif vatandaşlığını arttırmak için Antalya’dan 5 genç Rusya/ Krasnodar’da gençlik kuruluşu Falcogroup’un düzenlediği yaz kampında ve 5 genç de Makedonya’dan European Cultural Epicenter’in düzenlediği gençler ile yapılan etkinliklerde 1 ay süre ile gönüllü olarak yer almıştır. Gençlere yönelik bir diğer programda ise ülkenin ve dünyanın nüfusunda büyük yer kaplayan Z kuşağının ilgi alanlarının belirlenmesi, onlara yönelik projeler üretilerek ihtiyaçlarının karşılanabilmesi ve gençler arasındaki kültürel alışverişin artırılması amacıyla İspanya, Portekiz, İtalya, Makedonya ve Rusya’da bulunan proje ortaklarının aktivitelerine katılmak üzere toplam 10 gönüllü genç projede katılımcı olarak yer almıştır. Yine “Genç Antalya Gönüllüleri” projesi kapsamında Antalya’da yürütülecek her türlü yaratıcı, sosyal, yenilikçi çalışmaya gençlerin katılımının sağlanması hedeflenmektedir.

Ne eğitimde ne istihdamda olan gençler için “İşgücü Piyasası Destek Programı” kapsamında Büyükşehir Belediyesinin yürütücüsü olduğu “Güneş Enerjisi Okulu (Solar School)” isimli 325 Bin Euro hibeli projede; öncelik kadınlara verilmek üzere 15-29 yaş aralığındaki Antalya, Isparta, Burdur ve Mersin illerinde ikamet eden 200 gence ücretsiz olarak, güneş panelleri ve fotovoltaik sistemleri kurulum, bakım ve onarımı konusunda mesleki eğitimler düzenlenmektedir. Ayrıca 200 gence katılacakları her eğitim günü için 10 Euro maddi destek verilmektedir. Eğitim sonunda üniversite onaylı sertifikalarını alacak olan gençler; kamu binaları, sosyal kurumlar, çiftlikler, özel konutlar vb. üzerinde güneş panelleri kurulması, bakımı ve onarımı konusunda hizmet veren kurum ve kuruluşlarda istihdam edilme imkanına sahip olacaktır.

Antalya Büyükşehir Belediyesince hayata geçirilmiş bir diğer proje olan “Gençlik Kampı ve Eğitim Merkezi” Kepez ilçesinde 15 dönümlük ormanlık alanda faaliyete geçirilmiş bir gençlik merkezi projesidir. Alan içerisinde havuz, kamp alanı, atölye alanları, öğrenme alanları, yürüyüş yolları ile tenis, voleybol, futbol gibi sporların yapılabileceği spor alanları bulunmaktadır. Proje pandemi dolayısıyla eve kapanan çocuk ve gençlerin sosyal aktivitelerinin artırılması, dijital bağımlılıklarının azaltılması gibi hedeflerden dolayı hayata geçirilmiştir. Proje ile çocuk ve gençlerin doğada vakit geçirip kamp yaparak; spor, sanat ve sosyal faaliyetlerde bulunmaları amaçlanmaktadır.

Çocukların sorgulama, akıl yürütme, eleştirel yaklaşım becerisi kazanma ve soru sorma becerilerinin artması için “Çocuklarla Felsefe Atölyesi”, dikkat toplama, algı açma gibi konularda fayda sağlamak adına da “Çocuk Drama Atölyesi” gerçekleştirilmiştir.

Oyuncak Müzesinde Gerçekleştirilen Atölye Çalışmalarında ise 4-8 yaş aralığı çocukların ince ve kaba motor becerilerinin, bilişsel, duyuşsal ve yaratıcılıklarının gelişmesine katkıda bulunmak; işe başlama ve tamamlama, sosyalleşme, iletişim kurma gibi kazanımlar sağlanmaları amaçlanmıştır. Oyuncak Müzesinde haftanın 5 günü atölyeler gerçekleştirilmektedir. Rutin etkinliklerin yanında, her ay yeni ve farklı atölyeler programda yer almaktadır. Yıl içinde gerçekleşen 181 atölyeden, 1.390

çocuk yararlanmıştır. Programda yer alan etkinlik ve atölyelerden bazıları; Çocuk Gelişimi Sanat Etkinlikleri, Ebru Sanatı Başlangıç Atölyesi, Kokulu Sabun, Kum Boyama, Tuval Çalışmaları, Ahşap Boyama Atölyeleri, Masal Atölyesi, Sulu Boya Çalışmaları, Kapı Süsü Yapım, Boncuk Takı, Kokulu Taşlar Atölyeleri, Oyun Hamuru Etkinlikleri, Lego Etkinlikleri, Kitap Ayracı Etkinliği, Guaj Boya Etkinlikleri, Çim Adam Yapım Etkinliği, Ahtapot Yapım Etkinliği, Turşu Kurma Etkinliği, Mutfak Önlüğü Boyama Etkinliği, Teraryum Etkinliğidir.

Görme engelli bireyler için; Dünya Görme Engelliler Günü çerçevesine kamuoyunda farkındalık oluşturmak amacıyla Beyaz Baston Görme Engelliler Derneği ile birlikte, tandem bisikletlerin de kullanıldığı bir bisiklet sürüş etkinliği gerçekleştirilmiştir.

ABB tarafından çocuk, genç ve kadınlara yönelik hizmetler incelendiğinde hizmetlerin hem sayıca hem de içerik olarak çeşitli olduğu gözlemlenmektedir. İlk olarak eğitimle ilgili hizmetler dikkat çekmektedir. Çocuklara okul öncesi eğitim, gündüz bakımevi ve kreş fırsatı sunulurken ilköğretim çağındaki çocuklara da ABB tarafından farklı konularda ücretsiz eğitimler verilmektedir. Gençler için; sınav öncesi sınava hazırlık, sınav sonrası ise tercihlere yönelik eğitimler verilmesi, Antalya'da üniversite kazanan gençlere ABB tarafından ücretsiz yurt imkanı sağlanması hem eğitimde bütüncül bir hizmetin sunulması hem de eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi adına oldukça önemli hizmetlerdir.

Gençlerin, çocukların ve gerektiğinde ailelerinin hizmet alabileceği danışmanlık merkezlerinin faaliyetleri, çeşitli sportif etkinlikler, izcilik-doğa ve bilim kampları, oyuncak ve kitap kütüphanesi hizmetleri, enstrüman-müzik-tiyatro-koro-şan eğitimleri gibi faaliyetler gençlerin ve çocukların sosyal hayatta gelişimini sağlayarak topluma dahil olmalarına imkân vermektedir.

YEDAM hizmetleri, ağız diş sağlığı hizmetleri, ASFİM hizmetleri ile söz konusu grubun daha sağlıklı bireyler olarak yetişmesine katkı sağlayacağı da düşünülmektedir. Yıllar itibarıyla yapılan faaliyetler incelendiğinde; ABB'nin çocuk ve gençlere yönelik olan hizmetlerinin çeşidini arttırmaya ve kapsamını genişletmeye önem verdiği görülmektedir.

Kadınlara yönelik hizmetler incelendiğinde; çalışan annelerin çocukları için gündüz bakımevi ve kreş desteği verilmesi, kadın öğrenciler ve işsiz kadınların istihdamı için çeşitli proje ve programların desteklenmesi, sığınma evi hizmeti gibi koruyucu faaliyetler var olsa da kadınlar için yapılan sosyal hizmetlerin sayı ve içerik açısından yeterli olmadığı düşünülmektedir. Bu bağlamda; ailelere yapılan yardımlar kadın yardımı olarak görüldüğü için, kadınlara yapılan yardımların çeşitlendirilmesi önerilmektedir. Kadın istihdamına yönelik çalışmaların ve dolayısıyla istihdam sayılarının yükseltilmesi, yine kadınlar için ABB tarafından yapılan ücretsiz sağlık taramalarının sayılarının ve kapsamının artırılması ile kadının sosyal yaşamda daha aktif bir şekilde var olmasını sağlayacak faaliyetlerin çeşitlendirilmesi tavsiye edilmektedir.

5. SONUÇ

Günümüzde küreselleşme ve dijitalleşmenin bir sonucu olarak bireylerin sosyal ihtiyaçlarında değişiklikler yaşanmaktadır. Görece daha yüksek gelir grubunda bulunan vatandaşlar bu ihtiyaçlarını özel sektör aracılığı ile temin edebilirken düşük gelir grubunda bulunan vatandaşlar ise kamu kurumlarına başvurmaktadır.

Vatandaşlarının ihtiyaçlarının giderilmesi maksadıyla sosyal harcamalar ve sosyal bütçelemeler yapan kamu kurumları içerisinde de belediyeler ön plana çıkmaktadır. Belediyelerin ön plana çıkmasında ise vatandaşlara yerelde en yakın birim olmaları, istek ve ihtiyaçlara hızlı cevap verebilmeleri ve bireylerin hızlı başvuru yapabilecekleri birimler olması etkilidir. Merkezi yönetim sosyal devlet politikalarını uygulayan birim iken bu birime destekleyici ve tamamlayıcı birimler olarak belediyelerde sosyal harcamalar yaparlar. Bu sebeplerden dolayı sosyal belediyecilik kavramı gittikçe önem kazanmakta, sosyal belediyeciliğin en önemli göstergelerinden birisi de sosyal bütçeler olmaktadır.

Sosyal harcamalar ve sosyal bütçelemeye Türkiye genelinde bakıldığında; sosyal kamu harcamalarına en fazla ihtiyaç duyan grupları bünyesinde barındıran şehirlerden birisi de Antalya'dır. Nitekim ABB'nin performans ve faaliyet raporları incelendiğinde sosyal harcamaların çeşit ve tutar olarak farklı hizmet gruplarına yönelik olduğu görülmektedir. ABB sadece düşük gelir grubundaki vatandaşlara yönelik değil tüm bireylere yönelik sosyal hizmette bulunmasına rağmen bu çalışmada görece daha düşük gelir grubunda bulunan ve sosyal yardıma daha fazla ihtiyaç duyacağı düşünülen engelli-yaşlı, sosyal yardıma muhtaç, çocuk-geç-kadınlara yönelik sosyal hizmetler dikkate alınmıştır.

Dezavantajlı gruplardan ilkinin oluşturan engelli ve yaşlılara yönelik faaliyetler incelendiğinde Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından engelli ve yaşlılara yönelik çok sayıda hizmet sunulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sunulan hizmetlerin türleri incelendiğinde ise engelli ve yaşlıların sağlıkla ilgili problemlerine yönelik hizmetlerin fazlalığı dikkat çekmektedir. Engellilerin günlük hayatta karşılaştıkları zorlukları minimize etmek adına engelsiz ulaşım aracı, engelli hizmetleri ve danışmanlık hizmetleri gibi birçok uygulamanın hayata geçirilmesi ABB'nin bu konuda etkili çalışmalar yürüttüğünü göstermektedir. Ancak engellilere yönelik istihdam oranının ve bu husustaki çalışmaların artırılması, engelsiz yaşam evi projesi ve yaşam köyü projesinin hayata geçirilmesinin engellilere yönelik faaliyetlerin etkinliğini arttıracığı düşünülmektedir.

Yaşlı vatandaşlar için yapılması planlanan emekli kahveleri ise bütçelerinin başka hizmetlerde kullanılması nedeniyle hedeflenen sayıya ulaşamamıştır. 2021 yılında 2 tane açılan emekli kahvesine 2022 yılında bir yenis eklenmemiş, sadece var olan emekli kahvelerine tadilat yapılmıştır. Emekli vatandaşların zaman geçirip sosyalleşebilecekleri hizmetler olan emekli kahveleri ile hobi bahçelerinin sayılarının artırılması tavsiye edilmektedir. Ayrıca uzun süreli bakıma ihtiyaç duyan yaşlı vatandaşlarımız için hizmetlerin çeşitlendirilip, yaygınlaştırılması da önerilmektedir.

Çalışma kapsamındaki gruplardan ikincisi olan yoksul bireylere yönelik hizmetler incelendiğinde de benzer bir durumla karşılaşılmaktadır. ABB'nin sosyal yardıma muhtaç bireylere yönelik hizmetlerinden özellikle evsizlere barınma ve sıcak yemek imkânı sunulması, bebek ve çocukların gelişimi için halk süt, gıda kolisi ve mama yardımı yapılması, aşevlerinin açılması kişilerin yaşamlarını gerektirdiği gibi idame ettirebilmeleri için oldukça önemlidir. Yine nakdi yardımlar, eşya yardımı ve sosyal kart yardımı gibi uygulamalar yoksulluğu ortadan kaldırmaya da yoksul vatandaşların kısa vadede ihtiyaçlarını gidermeleri ve durumlarının daha kötü bir hal almaması için faydalı olmaktadır. Yoksullukla uzun dönemli mücadele içinse istihdamın artırılmasına yönelik faaliyetlerin yaygınlaştırılması önerilmektedir. Bölgesel yoksulluk ve gelir dağılımındaki adaletsizliğin azaltılması için yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşlarının beraber faaliyetlerde bulunması, yerel yönetimlerin özellikle sosyal yardıma muhtaç kesimin çoğunlukta olduğu bölgelerde sosyal hizmet, altyapı gibi hizmetlere yönelik faaliyetleri desteklemesi tavsiye edilmektedir.

Çalışma kapsamında araştırma konusunu oluşturan son dezavantajlı grup olan çocuk, genç ve kadınlara yönelik hizmetler incelendiğinde özellikle çocuk ve gençlere yönelik hizmetlerin kapsam ve çeşitliliğinin fazlalığı dikkat çekmektedir. Çocuk ve gençlerde her yaştan her ihtiyaca yönelik hizmetin varlığı ABB'nin sosyal bütçe kapsamındaki çalışmalara verdiği önemi sergiler niteliktedir.

Faaliyetler incelendiğinde çocuk ve gençlere yönelik hizmetlerin aksine kadınlar için yapılan sosyal hizmetlerin sayı ve içerik açısından yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sebeple kadınların iş hayatında daha aktif şekilde yer alabilmeleri için mesleki eğitim faaliyetlerinin artırılarak niteliklerinin iyileştirilmesi, çalışan annelerin çocukları için ücretsiz hizmet veren gündüz bakımevi ve kreşlerin yaygınlaştırılması, kadınların iş hayatına katılımına yönelik tüm faaliyetlerin nitelik ve sayı bakımından artırılması önerilmektedir. Ayrıca kadınlara yapılan nakdi yardımların aile yardımı kapsamından çıkarılarak işsiz kadınlara yönelik yardımların çeşitlendirilmesi, ABB

tarafından kadınlara sunulan ücretsiz sağlık taraması hizmetinin hem sayısının hem de kapsamının artırılması tavsiye edilmektedir.

6. Gelecek Çalışmalar İçin Öneriler

Bu çalışma sosyal belediyeçilik ve sosyal bütçe anlayışını Antalya Büyükşehir Belediyesi (ABB) örneği üzerinden inceledikten sonra, diğer belediyelere uygulanabilir özgün bir model önerisi sunmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman analizi gerçekleştirilmiştir. Gelecek çalışmalarda sosyal belediyeçilik ve sosyal bütçe anlayışını farklı belediyelere uyarlayabilmek için araştırmacılar, çeşitli yöntemleri kullanarak farklı belediyelerin uygulamalarını test edebilirler. Karşılaştırmalı çalışmalar yapılarak, farklı belediyelerin sosyal belediyeçilik uygulamalarını karşılaştırarak, yerel yönetimlerin farklı ihtiyaçlara ve koşullara göre nasıl farklı stratejiler geliştirdiğini incelemeye olanak sağlar. Ayrıca, anketler ve derinlemesine görüşmeler yaparak, araştırmacılar çeşitli belediyelerin vatandaşlarıyla iletişime geçebilir ve sosyal hizmetler ile belediyeçilikle ilgili deneyimlerini ve algılarını toplama yöntemini kullanabilirler. Bu yöntem, sosyal belediyeçiliğin halk üzerindeki etkilerini ve belediyelerin sunmuş olduğu hizmetlerin etkinliğini değerlendirmeye yardımcı olacaktır.

Bir diğer yöntem ise meta-analizdir. Araştırmacılar, daha önce yapılmış sosyal belediyeçilik ve sosyal bütçe uygulamaları üzerine yapılan çalışmaların verilerini bir araya getirerek bir meta-analiz gerçekleştirebilirler. Bu, farklı belediyelerde uygulanan yöntemlerin genel etkinliğini ölçmeye ve benzer sonuçları ortaya koyan uygulamaların belirlenmesine olanak tanır. Sosyal belediyeçiliğin etkili olabilmesi için belediyelerdeki yönetim yapılarının da incelenmesi gerekmektedir. Araştırmacılar, belediyelerdeki yönetim modellerini analiz ederek, hangi yönetim tarzlarının sosyal belediyeçilik anlayışıyla daha uyumlu olduğunu araştırabilirler.

Ayrıca, sosyal medya ve dijital katılım analizleri, belediyelerin dijital platformlar üzerinden vatandaşlarla nasıl iletişim kurduklarını incelemek açısından önemlidir. Belediyelerin sosyal medya kullanımını, dijital katılım oranlarını ve bu platformlardaki vatandaş geri bildirimlerini analiz ederek, sosyal belediyeçiliğin dijital ortamda nasıl uygulandığı araştırılabilir. Sosyal bütçe anlayışının bir parçası olarak, belediyelerin sosyal hizmetler için ayrılan bütçeleri nasıl yönettiği de incelenebilir. Araştırmacılar, kaynakların ne ölçüde verimli kullanıldığını, özel sektör işbirliklerinin nasıl yapıldığını ve kamu kaynaklarının etkin kullanımıyla ilgili finansal analizler yapabilirler.

Kaynaklar

- Adıgüzel, Ş. (2013). Kentsel Yoksullukla Mücadalenin Bir Aracı Olarak Sosyal Bütçeler. *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*, 363.
- Akdoğan, Y. (2002). *Ulusal Soruna Yerel Çözüm: Sosyal Belediyeçilik*. Şubat sayısı. Eminönü Bülteni.
- Cichon, M., Krzysztof, H., & Wolfgang, S. (2001). Social Budgeting in Transition Economies. *International Social Security Review*(54), 191-215.
- Comite, U. (2013). The Introduction of Accountability Into Political Parties By Way of A Social Budget: The Italian Experience. 3(5), 25-36.

- Çakmak, M., & Kayalıdere, G. (2018). Sosyal Bütçe Anlayışı ve Sosyal Belediyecilik: Manisa Büyükşehir Belediyesinin Sosyal Bütçe Performansı. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 14(4), 947-963.
- Çiçek, Ş., & Dikmen, S. (2016). Sosyal Bütçeleme Örneği Olarak Çocuk Dostu Bütçe. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (12), 131-147.
- Dündar, Ö. (2011). Türkiye’de Kentsel Yoksulluk Sorunu Açısından Sosyal Belediyeciliğin Önemi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 1(2), 117-126.
- Ersöz, H. (2006). 5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye’de Belediyeler. *Sosyal Siyaset Konferansları*, (s. 119-140).
- İpek, S., & Çıplak, B. (2016). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik ve Sosyal Bütçe Uygulamaları: Çanakkale Belediyesi Örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(27), 201-215.
- Kara, B. (2021). Sosyal Bütçeleme Anlayışı: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 30(4), 29-59.
- Koç, N., & Ökmen, M. (2015). Sosyal Belediyecilik Anlayışı Çerçevesinde Seçilmiş Belediyelerin Sosyal Bütçelerinin Değerlendirilmesi. (168), 69-84.
- Koç, Ö. (2019). *Devlet ve Sosyal Bütçe Perspektifinden Türkiye’de Sosyal Harcamalar*. Güncel Sosyal ve Mali Sorunlara Yönelik Seçme Yazılar, Siyasal Kitabevi.
- Pektaş, E. (2010). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik ve Uygulamaları Temel Sorunlar. *Sakarya Üniversitesi Akademik İncelemeler Dergisi*, 5(1).
- Türk Dil Kurumu (<https://sozluk.gov.tr/> Erişim tarihi: 20.12.2023)
- Türk Geriatri Derneği (TGD), (<https://www.geriatri.org.tr/halksagligi?id=12> Erişim Tarihi: 02/08/2024)
- Türkiye İstatistik Kurumu. Yoksulluk ve Yaşam Koşulları İstatistikleri 2023 (<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yoksulluk-ve-Yasam-Kosullari-Istatistikleri-2023-53713> Erişim tarihi: 07.08.2024).
- URL1: Antalya Büyükşehir Belediyesi 2022 Yılı Faaliyet Raporu (<https://www.antalya.bel.tr/Kurumsal/faaliyet-raporlari> Erişim Tarihi:01.04.2023)
- URL2: Antalya Büyükşehir Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu (<https://www.antalya.bel.tr/Kurumsal/faaliyet-raporlari> Erişim Tarihi:01.04.2023)
- URL3: Antalya Büyükşehir Belediyesi 2020 Yılı Faaliyet Raporu (<https://www.antalya.bel.tr/Kurumsal/faaliyet-raporlari> Erişim Tarihi:01.04.2023)
- URL4: Antalya Büyükşehir Belediyesi 2019 Faaliyet Raporu (<https://www.antalya.bel.tr/Kurumsal/faaliyet-raporlari> Erişim Tarihi:01.04.2023)
- URL5: Antalya Büyükşehir Belediyesi 2018 Yılı Faaliyet Raporu

(<https://www.antalya.bel.tr/Kurumsal/faaliyet-raporlari> Erişim Tarihi:01.04.2023)

URL6: Antalya Büyükşehir Belediyesi 2018 Yılı Performans Raporu

(<https://www.antalya.bel.tr/Kurumsal/faaliyet-raporlari> Erişim Tarihi:03.04.2023)

URL7: Antalya Büyükşehir Belediyesi 2019 Yılı Performans Raporu

(<https://www.antalya.bel.tr/Kurumsal/faaliyet-raporlari> Erişim Tarihi:03.04.2023)

UR8: Antalya Büyükşehir Belediyesi 2020 Yılı Performans Raporu

(<https://www.antalya.bel.tr/Kurumsal/faaliyet-raporlari> Erişim Tarihi:03.04.2023)

URL9: Antalya Büyükşehir Belediyesi 2021 Yılı Performans Raporu

(<https://www.antalya.bel.tr/Kurumsal/faaliyet-raporlari> Erişim Tarihi:03.04.2023)

URL10: Antalya Büyükşehir Belediyesi 2022 Yılı Performans Raporu

(<https://www.antalya.bel.tr/Kurumsal/faaliyet-raporlari> Erişim Tarihi:03.04.2023)

URL 11; Antalya Büyükşehir Belediyesi 2023 Yılı Performans Raporu

(<https://www.antalya.bel.tr/Kurumsal/faaliyet-raporlari>).pdf Erişim Tarihi: 04.08.2024)